

העלון לאברכי כולל, בני הישיבות ולכל לומדי התורה

האיחוד בהידוד

המאחד בקרבו חידודים ותשובות בהלכה ובאגדה

לע"ר ר' שמעון יהודה בן הגה"צ ר' אברהם יעקב (וידל) עפשטיין זצוקלה"ה

לע"נ
הגלמוד ר' פסח לייב בן אליעזר זכרנו לברכה
נלב"ע י' סיון תשע"א

ומבקשים בזאת מכל מי שיכול לגמול עמו 'חסד של אמת',
ללמוד לעילוי נשמתו משנה אחת, פרק תהלים אחד
או אפילו ליתן פרוטה לזכותו,
ובודאי יבורך על כך מפי בעל הברכות,
שאף יוסיף ויתן לו שכר עד אין קץ ושיעור.

פרשת בהעלתך תשפ"ה גליון שנה י"ט תש"פ

כתב חידה

את דבר ה' ביד עבדו במלואו קיימתי,
וזאת לאחר שהשררה לעצמי חטפתי.

לאחר שגבורה ושלטון בבנייתי הראיתי,
בחרדתי ממבקש התורה לבזותה חדלתי.

בדרך רשע הלכתי והרע בעיני ה' עשיתי,
ואף לשלוח יד באיש האלקים לא יראתי.

מ י א נ י ?

רמז: דמות מבין ה'מלכים' או ה'נביאים'!

חילוקא דרבנן

כתיב (במדבר ח' ב'): "דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ופירש"י: "בהעלתך. על שם שהלהב עולה, כתוב בהדלקתן לשון 'עליה', שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה". ומבואר, כי הטעם שנאמר בנרות לשון 'עליה', הוא על שם שהלהב עולה מאליה.

ע"י בפסוק (שמות כ"ז כ'): "ואתה תצננה את בני ישראל ויקחו אליה שמן זית וזך קתית למאור להעלות נר תמיד, ופירש"י: "להעלות נר תמיד. מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה". ומדוע השמיט רש"י, שם, את מה שביאר בפרשתנו בתחילת דבריו, דלשון 'עליה' הוא על שם הלהבה שעולה מאליה, ובפרט ששם הוא הפסוק המוקדם יותר.

וצריך ביאור!!!

מדור זה נתרם לע"נ איסר יעקב בן מנחם מנדל וחנה בנה בת שמאי ז"ל

מענינא דסדרא

"זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ' ח').

היכן בפרשתנו, מצינו מעשה או הנהגה בענין שבת, או שניתן ללמוד על דבר מענייני השבת וכוחה והלכותיה, או על הדרכים והצורות הראויות אל הכנתה?

מדור זה נתרם לזכות חוה בת חיה שרה

המשך: "...וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר. וזכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם... ונתתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו". הרי שחסרו בטחון ואמונה בה' שידא לכל צרכיהם.

ומבאר החתם סופר (תורת משה בפרשתנו עמ' מ"ג ד"ה ותרומה), דהדברים מרומזים בפסוק האמור בפרשה (שם י'): "...ויחזר אף ה' מאד ויבצני משה רע". דעיני משה האמור בפסוק, הכוונה על האמור בפסוק דין 'והיית לנו לעינים', והיינו מרמז על יתרו, וכאילו נאמר בפסוק, דעל ידי עיני משה היה רע לישראל, שבהנהגתו הטובה של יתרו היה קטרוג על הנהגת ישראל, וכמימרתו של רבי חלבו כפירושו של רבי אברהם הגר הנזכר בתוספות, וכתוצאה מכך נתרבה עונש ישראל על דבריהם אלו.

*

הנביא משבח את ישראל על הליכתם אחר ה' ביציאת מצרים, כדכתיב (ירמיה ב', א-ב'): "ויהי דבר ה' אלי לאמר. הלה וקראת באזני ירושלים לאמר כה אומר ה' זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולתיך לקחת אחרי במדבר בארץ לא זרועה". וכך היה מצב של כל ישראל בתחילת הדרך, שהלכו באמונה ובטחון בה'. אמנם בשלב כל שהוא חלק מהם איבדו את עוצמת מעלתם וזו החלו להיות 'מתאוננים', ומבקשי עיללה על ה', אשר כמובן היתה בדקי דקות של חטאים, ביחס למצבם הרוחני הנעלה ובקרבת ה' בה זכו.

ומהו השלב הזה בו חלק מישראל איבדו את מעלתם זו העצומה, שאל הגאון רבי ארון רייך שליט"א (ראש ישיבת 'אור זכריה' ו'וואודליק' שב'ליקוואוד', כפי שמסר ב'וועד השבועי'). ותיכף יישב, אפשר לומר לאור דברי החת"ס הנזכרים, כי הוא היה לאחר רצון יתרו ללכת ודברי משה אליו להניאו ממחשבו זו וכפי שנבאר, אשר מצד אחד היה יתרו לישראל הכשרים כענינים טובות, שיעץ להם עצה טובה אודות העמדת השרים להורות את התורה לישראל, ואף להוסיף ולייעץ בכל דבר שיראה. ויחד עם זאת היה גם יתרו לכל אותם הנחשלים כענינים משפחות לרע, כגר הקשה כספחת לביאורו של רבי אברהם הגר, שכנגד האמונה והבטחון בה' בה אחז יתרו בשעור מרובה, הייתה צפייה מרובה מכל ישראל לידמות אליו, וכאשר כל אותם מתלוננים ומתאוננים אחזו בהנהגותיהם הרעות הללו, ולא למדו מיתרו, נמצא שיתרו היה עבורם כסיבה לקטרוג ואף לעונש גדול וחמור יותר.

ואמנם כי כן, אלו שלמדו מיתרו כיצד להוסיף בתורה ובקיום מצוותיה, לעשותם בכל הלב ובשמחה מרובה, בודאי שמדה טובה מרובה, וזכו על ידי כך להגדיל את זכויותיהם ולנחול חיי נצח משובחים לעולם שכולו טוב.

נפלאות מתורתך

"ויאמר אל נא תעזב אתנו כי על כן ידעת חננתנו במדבר ויהיית לנו לעינים". במדבר י' ל"א.

בפרשתנו פונה משה רבינו לחותנו חֲבֵב הוא יתרו, ואומר לו כי עד עתה היו במצב עראי של מסעות במדבר, אליו הגיע לבקרום להתעניין בשלומם ולראות בכבודם. וכעת עומדים לנסוע לארץ ישראל למקום הקבע שה' הבטיח להם, ועל כן, מבקש משה מיתרו חותנו, שילך עמם למקומם הטוב, ויטיבו לו בה. ויתרו משיבו כי לא ילך עמם, אלא יחזור וילך לארצו ולמולדתו.

הנה סירובו של יתרו מובן היטב, דכל עוד שהיו ישראל במצב עראי במדבר, היה מקום לבקרום ולהיות עמם לחזקם ולאמצם, הגם שהדבר כרוך בקושי ואף הקרבה לא מעטה. אך כעת, כאשר ישראל עומדים להגיע למנוחה ולמקום נחלתם, ישוב אף הוא לארצו ולמולדתו, למקומו ולנחלתו, להתגורר עם בניו ומשפחתו.

ועל כך משה חוזר ומבקש מיתרו לבל יעזוב אותם, שכן ידע והכיר את מעלת חניית ישראל במדבר, ויהיה להם לעינים. ומוסיף משה ואומר ליתרו, כי אין לו לחשוש לבל יהיה בכלל הטובה שה' ייטיב לישראל, שכן אם יבוא עמם, הרי יטיבו לו מכל הטוב שה' יטיב עמם.

ומשמעות בקשתו זו של משה כוללת לכאורה שלשה ענינים, כפי שפירש רש"י, האחד שלא יעזובם כדי שלא יתעוררו לומר אודותיו כי התגייר שלא מחמת חיבה, אלא רק מהרצון לקבל חלק בארץ ישראל, וכעת שנודע לו כי אין לגרים חלק בארץ, הניח את ישראל ועזבם, הרי שגירותו לא היתה לשם שמים, וביאר הרא"ם, שבכך עלול לצאת חילול ה' נורא. השני, שהרי ידע את חנייתו במדבר, וראה את הנסים והגבורות שנעשו עם ישראל, על כן נאה לו לעשות זאת ולהמשיך לדבוק בישראל. והדבר השלישי, שהיה להם לעינים, שעל כל דבר ודבר שיתעלם מישראל הוא יאיר את עיניהם, וכדומה מה שכבר עשה עם עצתו הטובה על העמדת שרי אלפים ושרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות.

ובדבר השלישי שיתרו יהיה לישראל לעינים, ביאור זה של רש"י בא לאחר שהקדים ללמד מהלך אחר בפירוש הפסוק, שנקט כמהלך הפשוט בפסוק: "והיית לנו לעינים". לשון עבר, כתרומה"ו [וכמו כן פרש"י גם מהלך שלישי, שהיה חביב על ישראל כגלגל העין, עיי"ש].

ואכן בתרגום כתב: "ואמר לא כען תשובו יתנא, ארי על כן ידעתא כד הוינא שרן במדברא וגבורן דאתעבידא לנא חזיתא בעינך". וביאורו, שמשא אמר ליתרו, אתה הרי ראית בעיניך את הנסים והגבורות שעשה ה' לישראל במדבר, על כן בודאי שראוי לך לדבוק בעם ישראל ולהמשיך עמנו לארץ ישראל.

ומהלכו זה של התרגום הוא בדומה וכהמשך לענין השני שמשא אמר לו בפסוק דידן, 'ידעת חננתנו במדבר', וכפי שנתבאר לעיל, שיתרו דע חנייתם וראה את הנסים והגבורות, ועל כך ממשיך לומר "והיית לנו לעינים", שאין מדובר בדיעה בעלמא, אלא ראית זאת בעיניך בעצמך, ולפי זה מבואר שמשא אמר לו בפסוק דידן שני ענינים בלבד.

ורבינו בחיי הוסיף לבאר את מהלך התרגום, שמשא אמר ליתרו כי יהיה להם לעינים, לעדות לכל באי העולם על הנסים והנפלאות שראה בעיניו שה' עשה לישראל, ועל ידי זה הגויים יראו ויאמינו ויקחו מוסר, ויכנסו תחת כנפי השכינה.

*

והביאור בטענה זו של משה לישראל שראה את הנסים בעיניו, פשטותו הוא כפי שנתבאר, דכיון שכבר ראה את הנהגת ה' הפלאית הלזו עם ישראל, הרי שיש לו לבטוח בה' ולהאמין בו בשלימות, באופן שיעזוב את ארצו ומולדתו לחלוטין, בלא כל כוונה לשוב ולחזור אליהם.

והנהגה זו שיתרו נתבקש אליה ואכן עשה, הוא לבטוח בה' ולעזוב את המצב הנוכחי, והלכת עם ישראל את ארץ ישראל, שכל עוד שהיו ישראל במדבר במצב זמני ולא קבוע, יתרו לא הרגיש חסרון להיות עמם במצב דומה, אך כאשר ישראל יגיעו לארצם וכל אחד יקבע במקומו ונחלתו, ואילו יתרו ישאר כגר שאין לו מקום, זהו מצב בכלל לא קל, ועל כן פונה משה אל יתרו ואומר לו, אתה הרי ראית את הנהגת ה' הפלאית לישראל, לכך יש לך לעזוב את הבטחון והנוחות שהיה לך במקומך, ותחת זאת לבטוח בה' ולהאמין בו.

ואכן יתרו נענה לדברי משה ובקשתו והצטרף לישראל בדרכם המובטחת, וזאת מחמת בטחונו האיתן בה' ואמונתו השלימה בו.

*

איתא ביבמות מ"ז ב': "אמר רבי חלבו, קשים גרים לישראל כספחת, דכתיב (ישעיה י"ד א'), וינלן הגר עליהם וינספחו על בית יעקב". ופרש"י שם: "לשון ספחת, שאוחזין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם, או סומכין עליהם באיסור והיתר". ובתוספות שם הוסיפו ביאור נוסף: "ועוד ו"ל, דקשים גרים לישראל לפי שמתערבין בהם ואין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל". וביאור שלישי כתבו: "ויש מפרשים, לפי שביותר הוזהרו ישראל על הגרים ואין יכולין להזהר מאונאתם".

וידוע ומפורסם ביאורו של רבי אברהם הגר, שכתבו התוספות בקידושין ע"א א' (בהמשך ד"ה קשים המתחיל בע' א'): "וה"ר אברהם גר פירש, לפי שהגריין בקיאים במצות ומדקדקין בהם, קשים הם לישראל כספחת, דמתוך כן הקב"ה מזכיר עונותיהם של ישראל כשאין עושין רצונו, וכחאי גוונא מצינו גבי הצרפית שאמרה (מ"א י"ז י"ח), מה לי ולך איש האלקים בארץ אלי להזכיר את עוני, שמתוך שהוא צדיק גמור היה נראה לה שמזכיר השם עונה".

והנה הנהגתו זו המופלאה של יתרו אשר היה גר צדק, שבטח והאמין בה' בכל ליבו, היה בזה קטרוג על ישראל ומחמת זאת התרבה עונשן, וזאת כאשר אמרו (במדבר י"ד ד'-ה'):

תשובה ל"כתב חידה"

מי אני: 'נדב' בן ירבעם, מלך ישראל?'

בשונה מאבי בשם אמי כלל לא נודעתי – שַׁנְדָּב בשונה מירבעם אביו, כלל לא נודע בשם אמו.

שמלכי יהודה נודעו בשמות אמותיהן, כפי שנכתב על כל אחד בהזכרת תחילת מלכותו, וכגון, רחבעם² (מ"א י"ד כ"א): "וּרְחִבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ בִּיהוּדָה בֶּן אֲרָבָעִים וָאַחַת שָׁנָה רָחֲבָעָם בְּמָלְכוֹ וַיֵּשֶׁב עִירוֹהָ שְׁנֶה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַר ה' לָשׂוּם אֶת שְׁמוֹ שָׁם מִלֵּל שְׁבָטִי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית". וכגון אביה בנו (שם ט"ו, א'-ב'): "וּבְשֵׁנִתָּהּ מֶלֶךְ אֲבִים עַל יְהוּדָה. שְׁלֹשׁ שָׁנִים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַת אֲבִישָׁלוּם", וכן בשאר מלכי יהודה³.

ובדומה להם, גם ירבעם בן נבט מלך ישראל הראשון, נודע בשם אמו, 'צְרוּעָה', כדכתיב (שם י"א כ"ו): "וַיִּרְבַּעַם בֶּן נִבְט אֶפְרָתִי מִן הַצִּדְקָה וְשֵׁם אִמּוֹ צְרוּעָה אִשָּׁה אֱלֻמָּה...". ובשונה ממנו ומכל מלכי יהודה, נָדָב בנו של ירבעם, מלך ישראל השני, לא נכתב עליו מי היתה אמו, ואף לא דרשוהו חז"ל, ככל שחיפשתי בספרים, וכדלהלן.

ואמנם דבר דומה מצאנו גם אצל מלך כל ישראל השני, הוא דוד משיחנו, שלא נכתב עליו בפסוקים מי היתה אמו, אך שמה נודע לנו מחז"ל בב"צ צ"א א': "אמיה דדוד, נצבת בת עדאל שמה". ופרשב"ם שם: "אמייה דדוד. לפי שכל" אמהות של מלכים" כתובות בנביאים, הוצרך לפרש גם אם דוד".

אכן מנדב ואילך, בכל" מלכי ישראל שעמדו אחרי, לא נכתב אודותם בפסוקים שם אמם, ולא דבר ריק הוא כי רק במלכי יהודה נכתב בפסוק שם אמם, ועיין בהערה⁴.

ובאחי נודע רק המשכל עליו נתאבלתי – שגם אחי נָדָב לא נודעו בשמותם, ורק נודע בשמו אחיו שמשכל את הוריו ועליו התאבל.

שלָנְדָב היו אחים, בני ירבעם אביו, שהרשיעו יחד עמו, ועשו לעצמם כהנים לבמות ולעגלים, ובכך גרמו לכל הכהנים והלוויים אשר התגוררו בכל ישראל, שיעזבו את מקומות מגוריהם ויעברו לממלכת יהודה, כדכתיב (מ"א י"ב ל"א): "וַיַּעַשׂ אֶת בֵּית בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כִּהְנִים מִקְצוֹת הָעָם אֲשֶׁר לֹא הָיוּ מִגִּבְיֵי לֵוִי". ואף לאחר תוכחת הנביא ומעשה הנס והמופת שהיה עמו, בכל זאת המשיכו במעשיהם הרעים הללו, וכדכתיב (שם י"ז ל"ג): "אֲחֵר הַדָּבָר הַזֶּה לֹא שָׁב יִרְבָּעָם מִדְּרָכֹה הָרָעָה וַיֵּשֶׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת הָעָם כִּהְנֵי בָמוֹת הַחֲפָצִי וַיִּמָּלֵא אֶת יָדוֹ וַיְהִי כִּהְנֵי בָמוֹת".

ומעשים רעים אלו נעשו על ידי ירבעם יחד עם בניו, אחי נדב, כדכתיב (דה"ב י"א, י"ג-ט"ו): "הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל גְּבוּלָם. כִּי עֲזָבוּ הַלְוִיִּם אֶת מִגְרִישֵׁיהֶם וְאַחֲזָתָם וַיִּלְכוּ לִיהוּדָה וּלְיִירוּשָׁלַם כִּי הִזְנִיחַם

- ובענין יִרְבָּעָם, עיין בפירוטות לכתב חידה מגילוי שט"ט, פרשת ויחשבי'.
- אכן יש לציין כי אצל רחבעם מצאנו דבר פלא שפעמיים בספר אחד נתייחס אחר אמו, בראשונה בפסוק הנזכר על תחילת מלכותו, ושוב בפסוק על מיתתו וקבורתו, כדכתיב (מ"א י"ד ל"א): "וַיִּשְׁכַּב רַחֲבָעָם עִם אִמּוֹתָיו וַיִּקָּבֶר עִם אֲבֹתָיו בְּעִיר צִדֹן וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית...". ומלבד ייחוס הכפול הנזכר, רחבעם התייחס שוב בשלישית בספר דברי הימים, אך יחסו זה הנשנה בספר דברי הימים כן הוא גם בשאר מלכי יהודה, ועיקר החידוש שנמצא אצל רחבעם הוא התייחסותו פעמיים בספר אחד. וכמו כן יש לציין כי גם צדקיה נתייחס פעמיים אחר אמו לבסוף בספר יחזקאל, אך כל לא אחז שנית החרותיות הללו הינו בספר אחר, בספר מלכים (ב', כ"ד י"ח), ובספר ירמיה (נ"ב א'), ובדאי שיש טעם בדבר, אך אינו פלא כמו יחס כפול במקום קרוב וסמוך.
- וכבר נמנה בזה האברנאל וביאר, הדפוסק בא ללמד כי היות ונעמה אמו היתה מושגת לשלע חזקתו עבדו עובד יהוה, על כן השפיעה לרעה על רחבעם בנה: "אבל היתה אמו נעמה העמונית, ונטה לטבע המקור אשר ממנו חוצב וחטא ועשה... והיא הביאה בנה לחטוא יותר ממה שהטות לקדושה ולעבוד את ה'... והנה זכר הכותב בכאן פעם שנית אחרי זכרון מיתת רחבעם שהיה אמו נעמה העמונית, עם היות שכבר זכרו למעלה, להגיד שגם בשעת מותו לא עשה תשובה ולא שב אל ה' בכל לבבו ובכל נפשו, כי אפילו באותו עת היה נמשך אחרי ע"ז אמו... כי הוא היה בן נעות חרדות... שחיה בחטא ומת בפשע". וכע"ז כתב המצוד"ד בקצרה: "וְשֵׁם אִמּוֹ. ואף וכתבו לומר שעד יום מותו נדמה במעשיו למעשה אמו". ובמלבי"ם כתב: "הזכיר זה שנית, כי היא הסתיה אותו לרוע עד סוף ימיו".
- אמנם הרחיד"א בחומת אנט (שם י"ב ד"ה קטני, וי"ד ו"ה ושם אמו) הלך בדרכ שבח בביאור הכפלת יחס רחבעם לאמו, וזאת על פי דברי האגדה שכתב הרמ"ע (מאמר 'אם כל ח', ח"ג ס' ט'), דחזרת שלמה למלכותו היתה בזכות

יִרְבָּעָם וּבְנָיו מִכְּהֵן לָה'. וַיַּעֲמֵד לוֹ כִּהְנִים לְבָמוֹת וּלְשִׁעִירִים וּלְעִגְלִים אֲשֶׁר עָשָׂה".

ובניו הללו של ירבעם אחי נדב, שהרשיעו עם אביהם, לא נודעו בשמותם, ונכתבו רק כ'בני ירבעם', יִרְבָּעָם וּבְנָיו, וסופם שנהרגו יחד עם כל בית ירבעם שהושמד על ידי בעשא וכדלהלן.

אכן אח אחד של נדב נודע בשמו, הוא אֲבִיָּה⁶ בן יִרְבָּעָם, וכדכתיב (מ"א י"ד א'): "בָּעֵת הָהִיא חָלָה אֲבִיָּה בֶן יִרְבָּעָם". ואֲבִיָּה אחי נדב משכל את הוריו, שמת בחיי ירבעם ואשתו, ששכלוהו כדבר ה' ביד נביאו אחיה השילוני, שאמר לאשת רחבעם כאשר באה אליו לשאול אודות בנה שהיה חולה, ואחר תוכחתו ונבואתו הקשה על העתיד לבוא על בעלה ומשפחתו, הוסיף ואמר אודות הבן החולה כי ימות בחייהם כעת, כדכתיב (שם י"ב): "וְאַתָּה קוּמִי לְכִי לְבִיתְךָ בְּבֹאָה רָגֵלְךָ הָעִירָה וּמֵת הָהָדָד (שם י"ב), וכאן כן היה, כדכתיב (שם י"ז): "וְתִקְּסָם אִשָּׁת יִרְבָּעָם וַתִּלְךָ וַתָּבֵא תַרְצָקָה הִיא בָּאָה בִּסֵּף הַבֵּית וַהֲנִיעַר מֵת".

ונדב התאבל על אֲבִיָּה אחיו, יחד עם שאר משפחתו, שכן מת בחייהם, וכדבר ה' ביד נביאו, שהוסיף עוד לומר אודותיו שיקברוהו ויספרו לו כל ישראל, כדכתיב (שם י"ג): "וְסִפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ אוֹתוֹ כִּי זֶה לְבָדוֹ יָבֹא לְיִרְבָּעָם אֶל קֶבֶר יַעֲן נִמְצָא בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יִרְבָּעָם". ואכן כן היה, כדכתיב (שם י"ח): "וַיִּקָּבְרוּ אוֹתוֹ וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּדָבָר ה' אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד עֲבָדוֹ אֲחִיָּהוּ הַנָּבִיא".

ובעיקר הטעם מדוע זכה אֲבִיָּה להשתנות מכלל משפחתו ולזכות לבוא לקבר ישראל בכבוד גדול ומספד רב, כבר נאמר בפסוק יַעֲן נִמְצָא בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, ודרשו חז"ל אודותיו במו"ק כ"ח ב', כי רק דבר טוב אצל היה בו, ונחלקו החכמים מה היה דבר טוב זה: "מאי דָּבָר טוֹב, רבי זירא ורבי חנינא בר פפא, חד אמר, שביטל משמרתו (שהושיב ירבעם שראות לעלות לרגל, ועלה לרגל - רש"י). וחד אמר, שביטל פרסאות שהושיב ירבעם אביו על הדרכים אשר יעלו ישראל לרגל"⁷.

ויש לציין לשיטת זוהרה (חדש, א', בלק צ"ב א'), הלומד כי אֲבִיָּה בן ירבעם היה צדיק, וביום מיתתו נולד לו בן, וממנו יעמוד משיח בן יוסף, הבאנו מקצת דבריו בהערה⁸, עיי"ש.

רבות פעלתי ומעשי האחרון הוא מה שצרתי – שַׁנְדָּב פעל רבות בתקופת מלכותו הקצרה, והמעשה האחרון הוא מה שיצא למלחמה בפלשתים וצר על העיר גִּבְתּוֹן.

שתקופת מלכות נדב קצרה היתה, שנמשכה פחות משנתיים ימים, כדכתיב (מ"א ט"ו כ"ה): "וַיָּנָדָב בֶּן יִרְבָּעָם מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנָת שְׁתַּיִם לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמָּלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל שְׁנָתִים". ושנותיו אלו מקוטעים היו, שכן שנתו השנייה נמנית גם לבעשא שמלך אחריו וכדלהלן⁹.

ובמהלך תקופת מלכותו הקצרה של נדב, הספיק לפעול רבות, וכפי שהפסוק מעיד עליו (שם ט"ו ל"א): "וַיֵּתֶר

גשוקו אשאלו שהגפנסו באלון זה קלאיון הקודם

דָּבָרִי נָדָב וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה הֵלֵא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמִלְכֵי יִשְׂרָאֵל".
הרי שנדב הפסיק בתקופת מלכותו הקצרה לעשות פעולות רבות ומעשים שונים, אשר נכתבו בספר הנזכר¹².

ומעשהו האחרון של נדב, היתה יציאתו למלחמה על הפלשתים והמצור על העיר גִּבְתּוֹן, שבמהלכו נהרג על ידי בעשא, כדכתיב (מ"א ט"ו, כ"ז-כ"ח): "וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעֲשָׂא בֶן אֲחִיָּה לְבֵית יִשְׁשָׁכָר וַיַּהֲוֶה בַּעֲשָׂא בְּגִבְתּוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים וַיָּנָדָב וְכָל יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל גִּבְתּוֹן. וַיִּמָּתוּהוּ בַּעֲשָׂא...".

וכתבו הרלב"ג והאברנאל ועוד מפרשים, כי מעשהו זה של בעשא שקשר קשר על מלך ישראל בעשה שצר על שונאי ישראל, והרגו, נחשב כמעשה חמור ביותר שעלול היה להביא לכל נפילת ישראל במלחמה כנגדם בשל המרד והריגת המלך, וזה אחת מהסיבות עיבורם נענש בעשא ונהרג במיתה משונה ואבד כל זרעו.

והרע בעיני ה' כדרך מוריש גדולתי המשכתי – שַׁנְדָּב המשיך לעשות את הרע בעיני ה' כדרך ירבעם אביו שהוריש לו את גדולתו להיות מלך ישראל.

שירבעם אביו הוריש לנדב בנו את גדולתי להיות מלך ישראל אחרי ירבעם אביו, כדכתיב (מ"א י"ד כ'): "וַהֲיָמִים אֲשֶׁר מֶלֶךְ יִרְבָּעָם עָשִׂים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה וַיִּשְׁכַּב עִם אֲבֹתָיו וַיִּמָּלֶךְ נָדָב בְּנוֹ תַחְתָּיו". וכתוב (שם ט"ו כ"ה): "וַיָּנָדָב בֶּן יִרְבָּעָם מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנָת שְׁתַּיִם לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמָּלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל שְׁנָתִים".

ונדב המשיך לעשות את הרע בעיני ה' כירבעם אביו ומורישו, כדכתיב (שם כ"ו): "וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּלְךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבִחְסָאתָיו אֲשֶׁר הִחֲסִיתָ אֶת יִשְׂרָאֵל". וביאר המלב"ם (שם), כי ההליכה בדרכו הרעה של האב, הכוונה במעשים הרעים שעשה, ומה שנאמר כי עשה חטאים כמותו, היינו בעגלי הזהב שהקים, שנדב בנו המשיך לעובדם.

ומעשיו הרעים הללו של נדב היו הסיבה שבו ובמשפחתו יתקיים העונש המר שנגזר על בית ירבעם אביו שכולו יושמד, וכדלהלן.

הדובר את אבדוני מקרב אלו שגם אני הזנחתי – שהנביא שדיבר את אבדון נָדָב ומשפחתו, היה מקרב הלויים שאותם הזניחו נדב ואחיו יחד עם ירבעם אביו.

שנדב יחד עם אביו ואחיו הזניחו את הלויים, ובכך גרמו להם לעזוב את מקומות מושבותיהם במלכות ישראל ולעבור כולם אל מלכות יהודה, כדכתיב (דה"ב י"א, י"ג-ט"ו): "וַהֲכֹהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל גְּבוּלָם. כִּי עֲזָבוּ הַלְוִיִּם אֶת מִגְרִישֵׁיהֶם וְאַחֲזָתָם וַיִּלְכוּ לִיהוּדָה וּלְיִירוּשָׁלַם כִּי הִזְנִיחַם יִרְבָּעָם וּבְנָיו מִכְּהֵן לָה'. וַיַּעֲמֵד לוֹ כִּהְנִים לְבָמוֹת וּלְשִׁעִירִים וּלְעִגְלִים אֲשֶׁר עָשָׂה".

ומעשה זה של הזנחת הנביאים נעשה על ידי ירבעם אבי נדב יחד עם נדב בנו ושאר אחיו, כדברי הפסוק כ'י הַיָּזִיחַם יִרְבָּעָם וּבְנָיו...".

- ובטעם דבר שנזכרו שמות אמותיהם של מלכי יהודה, ואילו אמו של דוד לא נזכרה בפסוק והוצרכו חז"ל לגלות שמה, כתב רבי חיים קניבסקי זצ"ל בספרו 'טעמא דקרא' (ש"א ט"ו, ע"ז, רס"ו במהדורת תשס"ח): "ונראה שזה היה מנינו של כבוד כשהיו ממנים מלך היו ממנים גם את אמו ונקראת אם המלך והגבירה... ולכן דוד שכבר מתה אמו כשמלך, כמ"ש במד"ד י"ד א' [שכאשר שאול דף את דוד, חשש דוד כי שאול יהרוג את הוריו, ולכן שלחם למלך מואב שבטח בו משום שהיו מזרע רות המואביה, כדכתיב (ש"א כ"ב א'): "וַיִּלְךְ דָּוִד מִשָּׁמַר מִצָּפָה מוֹאָב וַיֵּאמֶר אֶל מֶלֶךְ מוֹאָב יָצֵא אֵנִי אֶמְצֵא אֶתְכֶם עַד אֲשֶׁר אֲדַע מַה יַּעֲשֶׂה לִּי אֱלֹהִים". וסופם היה כי הרגם שם מואב, ונמצא כי בעת המלחמה דוד למלך על ישראל, כבר מתה אמו, ל"ש לחזקו שם אמו...". ובדרך זו הוסיף לבאר, כי כפי הנראה זהו גם הטעם אצל יהורם ואחז, שאמם כבר מתה בשעת שמלכו, ולכן לא הזכירו בפסוק שמותיהן, ועל"ש מה שהוסיף לבאר בענין אביה ואסא.

- ועל פי מחלף זה אפשר אולי לומר, כי כך היה אצל שאול, שבשעת המלכותו כבר מתה אמו, ולכן לא נכתבה בפסוק בשמה, ואף אם נאמר כן, עדיין צריך ביאור מדוע לא גילו לנו חכמים את שמה, כדומגת שם את דוד המלך. והנה בתחילת דבריו שאל אודות מלכי ישראל, אך בתשובתו לא פירט כיצד תשובותו משיבה עליהם, ועל כרחך צריך לומר לפי דבריו, כי כל מינוי כבוד זה של 'אם המלך והגבירה', היה רק אצל מלכי יהודה, ולכן נכתבו שמות אמותיהן, ולא לא אצל מלכי ישראל, ולכן לא נכתב בפסוק שמות אמותיהן. ומהלך נוסף ביאר הרמ"ז דוידוביץ שליט"א, דיתכן וטעם ייחוס כל מלך לאמו, כדי לברר כשרותו שהוא ראוי למלוכה, דהרי אין מעמידים מלך אלא אם כן הוא משראלי, ולכן לא שייך כלפי מלכי יהודה שהיו מיוחסים ורואיים למלוכה, כי השוויו המהותי בינם למלכי ישראל, אולי ביחוסם לדוד, ואילו במלכותו ישראל היה כאלו חסרי ייחוס ולכן נזכרו שמות המלכות לעצמם [ומה שמצאנו ברחבעם שהיתה אמו נעמה, היה זה בבחינת גזירה אודותיו, וכדאימה ביבמות

ומשמעות 'הזנחה' זו, פרש"י שם: "כִּי הַזְנִיחַ יִרְבֶּעַם. הזניחם מלעבדו ומכנה לה"... כלומר למה הזניח ירבעם הכהנים והלוים, לפי שהעמיד כהנים כומרים לשעירים". ובמצוד"ל שם ביארו: "כִּי הַזְנִיחַם. הכריחם לעזוב עבודת המקום מלכנה לה, ולא נתנם ללכת לבית המקדש, ולזה עזבו את מגרשיהם והלכו ליהודה". ובמצוד"ל הוסיף, כי הוא ענין 'עזיבה' כמו (איכה ב' ז'): "וְנָח אֲדֹנָי מִזְבָּחוֹ".

וראה עוד בביאור הרד"ק (מ"א י"ב ל"א) הכותב: "...וכיון שראה ירבעם שלא רצו להקריב בבמותיו, גרשם מנחלתם ומאחוזתם והלכו להם לארץ יהודה, כמו שאמר בדברי הימים, כִּי עֲזָבוּ הַלְוִיִּם אֶת מִגְרָשֵׁיהֶם וְאֶחָזְזָם וַיֵּלְכוּ לַיהוּדָה וַיְלִירוּשָׁלַם כִּי הַזְנִיחַם יִרְבֶּעַם וַיִּבְנוּ מִפְּנֵן לָהּ, כי אמר ירבעם יקחו מעשרותיהם ואחוזתם במלכותי וילכו ויעבד לירושלים, ע"ז חל יהיה. כיון שאינם עובדים בבית אל, לא יהיה להם חלק ונחלה במלכותי, וזהו שאמר כִּי הַזְנִיחַם [יִרְבֶּעַם וַיִּבְנוּ] מִפְּנֵן לָהּ, הרחיקם מקחת מעשרותיהם ונחלתם שהם כהונת ה', או פירושו כיון שלא רצו להניח מכהן לה' לירושלם, הזניחם וגרשם מארצו".

והנביא שדיבר¹³ את חזיון נבואתו אודות אבדון נדב וכל בית ירבעם אביו, היה אחיה השילוני, כדכתיב (מ"א י"ד, ה-ט"ז): "וְהָ אָמַר אֶל אֶחָיְהוּ... וַיְהִי כַשְׁמַע אֶחָיְהוּ... וַיֹּאמֶר... וְאֹנֹכִי שָׁלוֹחַ אֲלֵיךָ קֶשֶׁת. לְכִי אִמְרִי לִירְבֶּעֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הִרְמִיתִיךָ מִחוּץ הָעָם וְאֶתָּנָה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל... וְתִדְרַע לַעֲשׂוֹת מַכֵּל אֲשֶׁר הָיָה לִפְנֵיהֶּ וְתִלְךָ וְתַעֲשֶׂה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמִסְכּוֹת לַהֲכַעֲסִנִי וְאֵתִי הַשְׁלַכְתָּ אַחֲרַי גִּגְדִּי לְכֹן הִנְנִי מֵבִיא רֵקָה אֶל בֵּית יִרְבֶּעַם וְהִכְרַתִּי לִירְבֶּעַם מִשְׁתֵּין בְּקִיר עֲצוּר וְעִזּוֹ בִּישְׂרָאֵל וּבְעִרְתִּי אַחֲרַי בֵּית יִרְבֶּעַם כַּאֲשֶׁר יַבְעַר הַגָּלִל עַד תַּמּוֹ. הַמֵּת לִירְבֶּעַם בְּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת בִּשְׂדֵה יֹאכְלוּ הַשְּׂמִימִן כִּי ה' דָּבָר... וְהֵיכִים ה' לוֹ מִלֶּךְ עַל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִכְרִית אֶת בֵּית יִרְבֶּעַם זֶה הָיָה וְהָיָה גַם עִתָּה. וְהָקָה ה' אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנְדֹּד הַקֶּנֶה בַּיָּמִים וְנִתְּשָׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לְאֲבוֹתֵיהֶם וְזָרַם מֵעֵבֶר לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת אֲשֵׁרֵיהֶם מִכְּעִסִּים אֶת ה'. וַיִּתֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגִלָּל חַטָּאוֹת יִרְבֶּעַם אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל".

ואחיה השילוני היה לוי, כדכתיב (דהי"א כ"ו'): "וְהַלְוִיִּם אֶחָיָה עַל אוֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וְלאֲצֻרוֹת הַקֹּדְשִׁים". ואחיה האמור בפסוק זה, הוא 'אחיה השילוני', וכפי שאמרו אודותיו בב"ב קכ"א ב', שהיה עוד מהדורות הראשונים במצרים שראה את עמרם אבי משה, ויצא ממצרים ונכנס לארץ ישראל והאריך בה מאות שנים עד לתקופת המלכים לזמנו של אליהו הנביא. והקשו בגמ' שם כיצד המשיך לחיות גם בבניסת ישראל לארץ, אחרי שמפורש בפסוק כי כל יוצאי מצרים מתו מלבד כלב ויהושע, כדכתיב (במדבר כ"ו ס"ח): "כִּי אָמַר ה' הָלָם מוֹת יָמָתוֹ בַּמִּדְבָּר וְלֹא נֹתַר מֵהֶם אֶחָד כִּי אִם כָּלָב בֶּן יִפְנֶה וַיְהוֹשֻׁעַ עַן נוֹן". ועל כן תרצו שם: "אמר רב המנונה, לא נגזרה גזרה על שבט של לוי...", והיינו שאחיה השילוני היה מבני שבט לוי, וכפי שפרש הרשב"ם שם: "אחיה השילוני. לוי היה, כדכתיב בדברי הימים, וְהַלְוִיִּם אֶחָיָה עַל אוֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים"¹⁴.

כשמו האב שבנו הרשע קיימו במה שהושמדיתי –
שכשמו של הנביא אחיה שדיבר את נבואתו על אובדן נָדָב, הוא שם האב שבנו הרשע קיים נבואה זו במה שהשמיד את נדב ומשפחתו.

והרשע שקיים את נבואת אחיה על השמדת נדב ומשפחתו, אביו נקרא בשם הנביא אחיה, ששמו הוא בְּעֵשָׂא בֶן אֶחָיָה, כדכתיב (מ"א ט"ו, כ"–כ"ח): "וַיִּקְשֹׁר עֲלָיו בַּעֲשָׂא בֶן אֶחָיָה לְבִית יִשְׁשָׁכָר וַיַּכְהוּ בְּעֵשָׂא בְּגִבְתּוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים וַנָּדָב וְכָל יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל גִּבְתּוֹן. וַיִּמְתָּהוּ בְּעֵשָׂא בְּשֵׁנָת שְׁלֹשׁ לֵאסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו".

ובאותה עת השמיד בעשא את כל משפחת נדב וזרע ירבעם אביו, ובכך קיים בעשא את נבואת אחיה כדכתיב (שם כ"ט–ל'): "וַיְהִי כְמָלְכוֹ הִכָּה אֶת כָּל בֵּית יִרְבֶּעַם לֹא הִשְׁאִיר כָּל נֶשֶׁמָה לִירְבֶּעַם עַד הַשְּׁמֹדוֹ כְּדָבָר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֶחָיָה הַשִּׁילֹנִי. עַל חַטָּאוֹת יִרְבֶּעַם אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַעֲסוֹ אֲשֶׁר הִכְעִיס אֶת ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל".

ולמרות בעששא השמיד את זרע ירבעם כדבר ה' ביד נביאו, הרשיע בהיגתו זו שלא נעשתה לשם שמים¹⁵, וסופו היה שבצמצו הרשיע בדומה לירבעם, כדכתיב (שם, ל"ג–ל'): "בְּשֵׁנָת שְׁלֹשׁ לֵאסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ בְּעֵשָׂא בֶן אֶחָיָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּתַרְצָה עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע שָׁנָה. וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּלְךְ בְּדָרֶךְ יִרְבֶּעַם וַיַּחֲסִטָּהוּ אֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל".

ואף על בעשא נאמרה נבואה דומה בידי יהוא בן חנני, שכל ביתו יושמד כירבעם, כדכתיב (שם ט"ז, א–ד'): "וַיְהִי דָבָר ה' אֶל יְהוּא בֶן חֲנָנִי עַל בְּעֵשָׂא לֵאמֹר... וַיַּעַן אֲשֶׁר הִרְמִיתִיךָ מִן הָעָפָר וְאֶתָּנָה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְתִלְךָ בְּדָרֶךְ יִרְבֶּעַם וְתַחֲסִטָּא אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לַהֲכַעֲסִנִי בַּחֲטָאוֹתַי. הִנְנִי מִבְּעִיר אַחֲרַי בְּעֵשָׂא וְאַחֲרַי בִּיתוֹ וְנִתְּנִיתִי אֶת בֵּיתָךְ כְּבֵית יִרְבֶּעַם בֶּן נָבֹט. הַמֵּת לְבַעֲשָׂא בְּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת לוֹ בִּשְׂדֵה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם".

ועוד נאמר בפסוק (שם ז'): "וְגַם בְּיַד יְהוּא בֶן חֲנָנִי הִנְבִּיא דָבָר ה' הִיָּה אֶל בְּעֵשָׂא וְאֶל בִּיתוֹ וְעַל כָּל הָרָקָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּעֵינֵי ה' לַהֲכַעֲסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו לַהֲיוֹת כְּבֵית יִרְבֶּעַם וְעַל אֲשֶׁר הִכָּה אֹתוֹ".

ונבואה זו נתקיימה על ידי עבדו זמרי שמרד באדונו, בדומה למעשה בעשא שמרד בנדב, והרג והשמיד את כל זרעו, כדכתיב (שם, ט"–י"ג): "וַיִּקְשֹׁר עֲלָיו עַבְדּוֹ זְמָרִי שֶׁר מַחֲצִית הָרֶכֶב... וַיָּבֵא זְמָרִי וַיַּכְהוּ וַיִּמְיתוּהוּ... וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו. וַיְהִי כְמָלְכוֹ כִּשְׁבָתוֹ עַל כִּסְאוֹ הִכָּה אֶת כָּל בֵּית בְּעֵשָׂא לֹא הִשְׁאִיר לוֹ מִשְׁתֵּין בְּקִיר וְגִזְלָיו וְרַעְהוּ. וַיִּשְׁמַד זְמָרִי אֶת כָּל בֵּית בְּעֵשָׂא כְּדָבָר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל בְּעֵשָׂא בְּיַד יְהוּא הַנָּבִיא. אֶל כָּל חַטָּאוֹת בְּעֵשָׂא וְחַטָּאוֹת אֱלֹהֵי בְנוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הִחֲטִיאוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל לַהֲכַעֲסִים אֶת ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַלְלֵיהֶם".

ומדה טובה מרובה, שההולך בדרך ה' ומקיים מצוותיו, זוכה לו ולדורות הבאים ישועה וברכה רוב הצלחה.

תשובה ל"חילוקא דרבנן"

בתשובה לשאלה, בדברי רש"י (במדבר ו' ב'), שהביא טעם לסמיכות פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך, שכל הוראה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף, כיצד יש ליישב דבריו עם סמיכות פרשיות אחרות, וכמו (כ"א כ"ז), פרשת נזיר הסמיכה בברכת כהנים, וכן נתבאר טעם הסמיכות, ומדוע דוקא בברכת שבין פרשת נזיר לפרשת סוטה, ביאר רש"י טעם הסמיכות.

בשאלה זו עמדו כמה ממפרשי התורה, ונביא ממקצת דבריהם וכדלהלן.

הרע"ב (במדבר ו' ב') ביאר: "קשה, מה זה שאל (רש"י) למה נסמכה, אטו בכל התורה כולה יש לשאול זה. ויש לומר, כדאמרין לעיל, משום דפרשת סוטה לקלוקל ועורה הוא, דפרשת נזיר קדושה וטהרה, ומה ענין זה לזה". והיינו, ודדוקא כאן פירש רש"י טעם לסמיכות הפרשיות, משום דלכאורה הם הפוכות זו מזו, דפרשת סוטה מדברת מענין קלקול ועריות, ופרשת נזיר מדברת מענין הקדושה¹⁶.

וה'גור אריה' (שם) ביאר בביאורו השני: "אי נמי, דהוי למכתב 'כי יזור נדר נזיר להפליא', שכיון שהנזירות הוא נדר, הוי ליה להתחיל ולומר 'כי יזור נדר להפליא', למה מתחיל בלשון הפלאה. אלא הפלאה היא לשון הפרשה, וסמך אותו לפרשה שהייתה, שכל הוראה סוטה בקלקולה יפירוש עצמו מן היין". והיינו, דמחמת ששינה הכתוב להתחיל בלשון 'הפלאה', שהוא מלשון הפרשה והבדלה, ולא התחיל הכתוב בלשון 'נדר', מזה למד רש"י כי יש טעם לסמיכות הפרשיות, ובא לרמז על הצורך להפריש עצמו מן היין מחמת ראיית הסוטה ועניינה.

תשובה ל"מעניא דסדרא"

בתשובה לשאלה, היכן בפרשתינו, מצינו מעשה או הנהגה בענין שבת, או שניתן ללמוד על דבר מענייני השבת וכוחה והלכותיה, או על הדרכים והצורות הראויות אל הכנתה.

הנה מצינו כמה לימודים והנהגות בענייני שבת הרמוזים בפרשתינו, וכדלהלן.

א. הבעל חייב להביא קרבנות עבור אשתו, ואף היכא שחיללה שבת, וכמו שנאמר (במדבר ה' ט"ו): "וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהִבִּיא אֶת קִרְבָּנָה עֲלֶיהָ עֲשֵׂר־תֵּי אֵיפָה קֶמַח לַעֲלִים לֹא יַצֵּק עָלֶיהָ שָׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לֶבֶנָה כִּי מִנְחַת קִנְיָתָהּ הוּא מִבְּמִנְחֵי זָרָדָן מִזְכֶּרֶת עֲוֹןָ, ואיתא בירושלמי (סוטה פ"ב ה"א): "תני ר' יודה אומר, מביא אדם על ידי אשתו כל קרבן שהיא חייבת, אפילו אכלה חלב ואפילו חיללה שבת".

ב. ממשא בני קהת למדנו, כי המוציא בשבת חייב בכל אופן שהוציא, בין בימינו, בין בשמאלו, בין בתוך חיקו, ובין על כתפו, וכמו שנאמר (שם ז' ט'): "וְלִבְנֵי קֹהֵת לֹא יָתֵן כִּי בְעֶדְתִּי הִקְדַּשׁ עֲלֵהֶם בְּכַתֵּף יִשְׂאֹר, ואיתא בגמ' (שבת צ"ב א'): "המוציא בין בימינו בין בשמאלו, בתוך חיקו או על כתיפיו, חייב, שכן משא בני קהת", ופירש"י שם (ד"ה שכן): "שכן משא בני קהת. בְּכַתֵּף יִשְׂאֹר, וימין ושמאל וחיק אורח ארעא (ד-דך הרגילות לשאת באופן זה)"¹⁷.

ג. קרבנות הנשיאים דחו את השבת, וכמו שנאמר (שם ע"ח): "בַּיּוֹם שֵׁנִים עָשָׂר יוֹם נִשְׂאִי לִבְנֵי נִפְתָּלִי אַחֲרֵיר בֶּן עִינָן, ואיתא בגמ' (מו"ק ט' א'): "...אמרו, קל וחומר; ומה שמן שאין קדושתו עולם, וקרבן יחיד דוחה שבת (כ-ממה שקרביה הנשיאים קרבנם אף ביום חגה) – ומשכן דמיח שבת מלנו... אמר רב נתחנן בר יצחק... חביב קרא אחרינא, בַּיּוֹם שֵׁנִים עָשָׂר יוֹם; מה יום כולו רצוף, אף שנים עשר יום כולן רצופין".

שבט לוי. ומ"א אפשר לומר דעמרם היה מבאי הארץ, וזיל קרי בי רב הוא... לא אחיה לוי היה, והוא הוא שראה את עמרם במצרים, וכן פר"ש (רשב"ם ז"ל). ומנין שהיה לוי, כדכתיב בדברי הימים והלוים אחיה על אוצרות בית האלהים".

15. וכתב הרלב"ג שם: "וַיְהִי כְמָלְכוֹ הִכָּה אֶת כָּל בֵּית יִרְבֶּעַם. ראוי לספק איך נחשב לו זה לעון, והנה היה דבר ה' ביד אחיה הנביא שיהיה זה לבית ירבעם בן נבט, והנה מצאנו שנחשב לו לעון במה שאמר אחר זה, וַיִּגַּל כָּל הָרָקָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּעֵינֵי ה' לַהֲכַעֲסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו לַהֲיוֹת כְּבֵית יִרְבֶּעַם וְעַל אֲשֶׁר הִכָּה אֹתוֹ".

16. וראה עוד בדברי האר"ם (שם שכתב: "כבר פירשתי בתחילת פרשת סוטה (שהם ה' י"ב), שהאף על פי שרשע הוא ז'ל אינו מביא בפירוש החומש מהסמוכין של ד"ל, אלא מאותן שאינן כתובין במקומן, מפני שהן קרובות לפשוטו של מקרא, מכל מקום כשהפרשיות הסמוכות אין להן שום ערך דמיון זו לזו, גם זה קרוב לפשוטו של מקרא הוא". והיינו כנ"ל, דכשהפרשיות, הסמוכות אין להם שום דמיון וקשר בין אחת לשניה, בזה דוקא ביאר רש"י טעם לסמיכותן זו לזו.

17. וראה ברש"י שם שהביא מקור נוסף לדין זה מדברי הירושלמי, והבאנו זאת בגיליון הקודם (בתשובה למענייני דסדרא מגיליון תשמ"ה, פרשת במדבר, אות ב').

ע"ז א': "...מלמד, שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד, ואמ לו, עלי ועליך נאמר שתי מקראות חליל". וכן מצאנו עוד גזירות דומות, ואכמל".

והנה כל הביטוי אודות יחס ישראל לזמנ שראויים הם למלוכה, התעורר רק בדורות המאוחרים, אך בדורות הראשונים של באי הארץ ובניהם ובני בניהם אחריהם, עדיין מיוחסים היו וכשרותם ידועה ומפורסמת לכל, ושאלו עוד השתייך לדורות המיוחסים, שהיה בין ה'חוטטים' בשבטי שבט בנימין, לכך לא הוצרכו לייחס את שאלו לאמו, ואמנם דור אחד אחרי, כשעמד דוד כבר החלו לבוא מגמים בדרם ישראל, ועל כן חיפש לצבאו רק את המיוחסים שזכות אבותם תסייע בעדם לנצח, ובדור שאחריו כבר היו את עבדי שלמה ושאר פסולים.

והיודע ביאור נוסף בדבר, מפי ספרים וסופרים, מדוע לא נתפרשו שמות אימותיהן של מלכי ישראל, וכן טעם הדבר מדוע לא נתפרשה אמו של שאול המלך, נודה לו אם יודיענו להגדיל תורה ולהאדירה.

8. ולמרות השם הזהה, יש לשים לב כי אין שום קשר או שייכות בין אֶבְיָה זה שהיה בנו של ירבעם מלך ישראל, לבין אֶבְיָה בן רחבעם ואבי אסא שהיה מלך יהודה, הגם שביניהם היו בורות.

9. וכבר עמדנו בה בעבר בפתרונות לכתב חידה מגיליון שני"ט, פרשת ויחי תשע"ו. כיצד יעלו הדברים בקנה אחד עם דרשת חז"ל בסדר עולם, תענית ל"ב, ב"ב קכ"א ב', בפתיחתא לאיכ"ר ל"ג וירושלמי תענית פ"ה ה"ז (כ"ו א'), שגמיה זו נתבטלה על ידי הושע בן אלה, אשר היה דורות רבים אחריו. עיי"ש ותרורה נחת.

10. איתא בזהרה (חדש, א', בלק צ"ב א'): "ומשיחא דא משבְּטא דאֶפְרַיִם הוא, ומְשִׁיחָא דִירְבֶּעֶם בֶּן נָבֹט הוּי, בְּרִיָּה דְאֶבְיָה, דְּבַעְלוֹמִיָּה מֶת, וְהָהוּא יוֹמָא דְמָת, וְאִתְרַבְּטִיל לִיָּה בַר, וְאִתְרַבְּטִיל בְּנֵי יִרְבֶּעַם לְמַלְכָּה. וְתַמְנָן קָטְלוּ מֵהָא שְׁבָעִין בְּקִרְיוֹ, כִּלְהוּ זָקָאִין מִשְׁבְּטֵא דְאֶפְרַיִם, דְּלֹא אִשְׁתַּחֲוּ בַּחוּבָא דִירְבֶּעַם. וּמַהִיא

סיפור ושאלה בציור?

אזכור אהבתי האספה ללימוד הפניה עם פרל!

האחרים וניסה לחזק ולעודד ולאמץ ולתמוך, כדי שיזכו לעשות רוב נחת של קדושה להוריהם בעולם האמת, ולעשות נחת רוח לאביהם שבשמים.

*

תפילותיהם הרבות של בערש וכל אחיותיו עבור יוכבד אחותם הגדולה שתזכה למצוא את יליונה הטוב בקרוב ולהקים בית נאמן בישראל, נבעו בעיקר בלב קרוב של אה ואחיות אהובות ומעריכות המבקשות עבורה את הטוב ביותר, אך כללו בהם גם תקווה ושאילה שכאשר אחותם הגדולה תזכה להקים את ביתה, הרי שיהיה להם בית בו יוכלו בברכה בכל עת ובכל מצב, ויזכו למעט ציבות בחייהם הקשים והסוערים.

השיחות ששמעה יוכבד מחברותיה בסמינר, אודות מחשבותיהן על עתידן, גרמו לה להוסיף תחילה ותפילה לפני שזוכן מרומים ואבי היתומים שיעמוד על ימיהם לסומכה. נחמה רבה לא היה לה מהחברות של נחמה חברתה, אשר פעמים רבות חזרה עליה לאוזניו לה חברותיה, כי היא בודאית תזכה לשידוך טוב ומצויין עם בחיר עולם הישיבות, וזאת מחמת דירת ארבעת החדרים שאביה הגביר המפורסם הבטיח עבורה. כך גם לא חשה במנוחה עם דברי חברתה מנוחה שטענה בנחרצות כי רק על ידי ההתחייבות המוכותית של אביה תזכה להקים בית של תורה ולהעמיד דורות של תלמידי חכמים.

אילו יוכבד היתה זוכה באותה עת לקמפוז חזיון ממה שעתיד לבוא על חברותיה הללו בנישואיהן שנערכו באופן מוקדם עינים ואף בתוצאות המרות המדוברות בראש כל חציות, בודאית שניסונה היה קל יותר, אך באותה שעה לא ידעה מאומה ממה שעתיד להיות לחתמה הקפונה קצרה אחר נישואיה, כשנישואיה עלו על שרטון, ותמורת הגט המבוקש נאלצו לתת לבעלה את הדירה הגדולה והמפוארת, ושנים ארוכות עבורו עבדה שוב בביתו, במהלכה לקחה בעצמיה וסבלה מרורות. גם מנוחה לא זכתה למנוחה, כאשר כשלוש שנים לאחר נישואיה, כשהיתה מטופלת בשני קטנטנים, בעלה עזבה עגונה לנפשה וברח לגולה כשנרש מעליה עול מלכות שמים.

זאת ועוד, שגם אם לחברות הללו היו חיים טובים ומאושרים חסרי דאגות וטרדות, וכל ימיהם היו רצף אחד של שמחה ועונג, למרות משפחותיהם כי אינה קיימת רק בחלומות, עם כל ההנהגה של יהודה צריכה להיות לקבל באהבה את הסיכון הנלווה בו, עובר, בלא לשאת את המבט הדמיוני לנסות לדעת את העתידות, וכפי שמצווה התורה הקדושה (דברים י"ח ג'): "תִּמְנָה תִּהְיֶה עִם ה' תְּחִלָּה, וְיִפְרֹשׁ רִשְׁי" שם: "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחוקו את העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו".

מכל הסיבות הללו גם יחד יוכבד הבינה היטב כי מבחינה שכלית והתסבורית, סייכית ומעט אפסיים לזכות להקים בית נאמן בישראל, שכן מלבד כל מעלותיה העצמיים נוספו לה גם מתנות שמים מיוחדות בדבר יתמותה העגולה והמצוינות בה אין לה שום גואל בעולם, מלבד חמשת אחיותיה ואחיה הקטנים אשר בודאית לא יוכלו לעזור ולהושיע לא משום צד וכיוון. גם המשפחה המארכת הנוכחית הגומלים עמה רוב חסד בהענקת מקום מגורים וסיפוק מזונה וצריכה כלכלית שתשלם להם על כך מאומה, אין ביכלתם לעזור ולסייע לה כללית בסכומים העצומים הנצרכים לנישואין, ובודאית שאין לה אפילו להעלות על דעתה הקדושה אפשרות רחוקה בה תזכה לבעל תלמיד חכם וירא ה', שכן עבור בחורים מצוינים מקובל לשלם סכומי עתק אשר הורים לבנות מכניסים עצמם לעול לבד משך עשרות שנים.

אכן זאת ידעה יוכבד היטב, כי שערי תפילה אינם ננעלים, ובכח התפילה אפשר להשיג הכל, במיוחד אצלה שבורה היא לה' מאוד מאור, והוא נחשב לה כאבא הדואג במיוחד עבורה לטוב ביותר, ובודאית עברה לטוב המצויין ביותר, הרבה יותר מאשר אב רגיל הדואג לבנותיו, רק צריך להאמין ולבטוח בו ולהטיל עליו את כל ימיה ומשאה הכבד, ואם יכשר בעיני ה', אין מעצור בידו להושיע את אב ואם מעט, והרבה להושיע למקום, ועל כן יכולה היא לבקש ולהעזר להתחנך על השידוך הטוב והמצויין ביותר עבורה.

*

תפילותיה של יוכבד ואחיותיה ואף בערש הקטן בקעו רקיעים ונכנסו להיכל הראוי, ונגזר עליה גזירה טובה ונפלאה שתזכה לזיווג הגון ומצויין, בחור בן תורה בעל מידות טובות ומצוינות העמל בתורה בכל עת וישב בה כלל מוצא שלל רב, ובן להורים בריאים ושלמים החיים יחדיו באהבה ואהוה ושליו ורעות. בורא על העולמות סיבב את כל הסיבות כדי ששידוך זה יצא לפועל, על ידי נישואי אחיו משפחה מלחיצה ומתערבת, שהעכירה לזוג את הריחה המאריך ומעבר למגורים אי שם באחת הקהילות הרחוקות מקום אשר ידם הארוכה של אותה משפחה אינה מגעת. ה' המדובר' שראה כיצד בית אחיו עומד להתפרק לחלוטין מחמת משפחת רעיתו, הגיע למסקנה מרחיקת לכת, כי לקצת נפש מכל מיני סיפורים אודות שווערים מלחיצים ושוועריות מתערבות, על כן ביקש מהוריו שיתפשו עבורו דלה נאה וחסודה שמעלתה בצדה ביתמותה שאין לה ואם, והיא עצמה כליל המעלות, ובאופן פלאי לא זכתה יוכבד לקריעתו אין סוף האישית שלה.

עם אירוסיה של יוכבד היתומה העגולה בשעה טובה ומוצלחת, להתנסו כל האחים יחדיו לראות כיצד יוכלו לעזור ולהסייע כדי שלא יברא תבוא ירע ומבזה לחופה, ובמהלכה משפחתם ולישואי אחד יברר ויחפש אחר קרנות צדקה העתירות ומשפיעות לנישואי יתומה, כאשר גם בערש הקטן שהיה באותה עת כבן עשר שנים, השתתף בנסיונות העזרה לאחותו הגדולה והיחקה לליבו. לבני עצם החתונה היו מעליהם עול נעום, כאשר אינה ה' ברוב חסדי העצומים עליהם, שנתן את חיים בעיני יהודי יקר אשר בבעלותו

רבים שקיבלה אותם בדומיה, שעמדה על ימיה לסומכה ולתמוך בה, יחד עם עזרתה לבתה האלמנה הטריה, ובעזרתם הרבה של יהודים יקרים שתמכו בהם בני נדיבה ובעין יפה, התאפשר להם לעבור את התקופה הקשה של שנת האבל שהגיעה לקראת סיומה, ותקוות הילדים כי לאחריה אמם תשוב לעצמה וניתן יהיה לנסות להשקדם מהחורבן שעבר עליהם ולבנות שוב את ביתם, נשנית יהיה לגדל את כל בני המשפחה גם יחד.

למרות סיום שנת האבלות על האב, מצבה הקודר של האם האלמנה הטריה והשוברה, לא השתפר ונרגע. הרעיה המסורה שהתקשתה להשלים על גזירת שמים זו של הסתלקות בעלה, בכתה בכל עת על בעל נעוריה ואבי ילדיה, עד שנדמה היה שדעתה החלה לעזובה מרוב צער ויגונה, וילדות רבים היתה מסובבת בחוצות בוכיה על מצבה ונפש עולליה היתומים, שכעת גם היא כמעט ללא אם, וכמעט בכל לילה הולכת ל'בית החיים' לקבר בעלה ומבקש ודורשת ממנו שיקום ממנוחיו ויחזור לביתם כי כשל כח סבלה, וכך מבכה עד כלות כוחותיה ולקראת בוקר שבה לביתה מרובקת נפשיה וגמורה גופנית וקורסת למטתה עד להתעוררותה וחזרו חלילה.

הסבתא המיסירת התקשה לראות את בתה במצבה הנוכחי המתמשך, ולמרות רוב מאמציה לא הצליחה לעזור לה ולהצילה, ובאחד הימים לבח לה עמד בעומס הצילום ודומם בפנתאומית, כאשר עזבה את נווה התלאות לעולם שכולו טוב, בה קיבלה שכר טוב על כל מעשייה הטובים והנפלאים. בעצת רבנים לא שיתפו את היתומים הרכים בדיעת האסון על פטירתה, כמובן גם לא סיפרו זאת לבתה האלמנה השבורה והמרוסקת שלא נשאר בליבה פיסת מקום לקבל ולהתמודד עם אסון נוסף זה, ועל כן סיפרו על חולי שאחז בה וההכרח לעבור למקום אחר בו קשה לשמור עמה על קשר, מה שאכן היה נכון, מבלי לפרט לאיזה מקום עברה.

הסיום הטרגי שהיה עם אמו, מה שהפך את בערש ואחיותיה ליתומים עגילים חסרי אב ואם, כמדומה שלא ימחה מזכרונם לעולמים. היה זה באחד מלילות החורף הקרים והגשומים, שגם בהם יצאה האם למסלולה הלילי אל עבר קבר בעלה, ובאותו בוקר מצאוה עוברי אורח שוכבת בצד הדרך המוביל אל עבר בית החיים, כשנראה כפי שמעדה ונפלה בדרכה, ואנשי החצלה שהזעיקו פכרו ידיהם בצער על שנמנעו מהם להצילה, שמחתם צינת הלילה שמתה פרחה מגופה המיסר ועלתה למרום לקבל את שכרה על רוב עמלה בימי חייה ומעשייה הטובים וצדקותיה הרבותים.

*

ימי ה'שבעה' העצובים על האם האהובה היוו סיום לתקופת היותם משפחה אחת, ועוד במהלכם כאשר התברר כי אין בילדים הללו כל תומך וגואל, החלו הרשויות להתערב בטיפול בילדים ובקשתם להעבירם לידי משפחות ומוסדות, לאו דוקא שומרי תורה ומצוות, והחלה מערכה ציבורית על נפשות הילדים, ברוב עמל ויגיעה ובקושי רב הצליחו הרבנים והעסקנים להגיע להבנות מסוימות עם הרשויות שהילדים יועברו למשפחות טובות וראויות, ארבעה מהם בזוגות והשלושה האחרים כל אחד במשפחה אחרת, אשר פתחו את ליבם וביתם להכניס ולנסות לעזורם ולסייעם לגדלם לתורה וחופה ומעשים טובים.

מה שהוסיף לסיום היותם משפחה אחת, היה פינוי דירת מגוריהם, שכן דירה זו בה התגוררו בשנים האחרונות כלל לא היתה בבעלותם, אלא שכורה מיהודי יקר בר לבב אשר ביקש לגור בעיר אחרת בו שכר דירה חלופית שממין את שכירותה בדמי השכירות שקבל מהם, ובמהלך השנה ומחצה האחרונים, בשל המצב העגום שהיה, לא נמצא מי שיפירם בעבורם את תשלומי השכירות לבעל הדירה, והלה אשר למרות מצבו הכלכלי שאינו משופר, ברוב צדקותו המופלגת המתין לעת מצוא וגם פרע עבורם משך תקופה זו את תשלום דמי החשמל והמים, וכעת עם התפזרות המשפחה, נאלץ לפנות את הדירה כדי שיוכל לנסות להשכירה לאחרים ולממן עבורו את תשלום שכירות דירתו ולמנוע הגדלת הגרעון הכספי העצום בו נמצא מחמת השנה ומחציה האחרונות.

התחושה האמללה של יתמות עגולה ללא כל קרוב וגואל, לא הקלה את החיים לכל שבעת הילדים. עצם המציאות שאין להם בעולם שום אדם שנושא את עולם עליו ויכולים לבטוח בו ולהטיל עליו את האחריות עליהם, הקשתה עליהם מאוד, במיוחד שכל שבעה השנים חשו זאת היטב עד בשרם, בכל פעם היתה זו משפחה אחרת מאותם משפחות יקרות שפתחו את ביתם לארח את הילדים, שכאשר היתה להם תקופה קשה או כל סיבה והפרעה אחרת, אותם הילד המתארח אצלם מצא עצמו ללא מנוח לכך רגלו והתגלגל אנה ואנה עד שמצאו עבורו מקום אחר.

המצב הקשה הלה נומן בחובו סכנות גדולות ועצומות למעידה ונפילה ורונתית ואף גרשית ונפשית, שכן התחושה איומה זו של ערער במבדל עוללה להחריף את החוסן הנפשי וחוסר היכולת להתמודד עם נסיונות וקשיים נוספים. בכל פעם שמעמו היתומים על ידי שנוגע או חלה ואושיפו, תיכף חשבו בדעתם כי אם חלילה יאיר להם כדבר הזה, יניחו אותם לגנוע מתוך יסורים בלא כל תמיכה ועזרה, ואף אם ינסו מעט לעזור להם, בודאית לא יתמסרו אליהם כדרך הורים לילדיהם, שכן כל מציאות החזקתם בבית מארחיהם אינו אלא גמילות חסדים עממה שיעלו להפסק בכל רגע בו יפסיקו לחפזן בו, ובודאית שלא יטלו על עצמם שום עול כבד עבורם.

מה שבפועל החזיק את כל שבעת הילדים בנפש ובגוף, היתה הידיעה הברורה והיציבה כי שוא תשועת אדם, ותחת היותם תלויים בבשר ודם אשר מוגבל בכוזר ובעזרה ותמיכה, סמוכים ונשענים המה על ה' העומד על ימיהם לסומכם, כי הוא אבי היתומים ודיין האלמנות. ועדיין נזקקו לחיווקים תמידיים בכל עת מצוא, בהם היו נפגשים ומעלים זכרונות והגמים, ובערש וכל ששת אחיותיו כל אחד ואחת התפללו והעתיירו רבות עבור

היסוד של 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו', קיים בהנהגת ה' בכל דבר שאדם 'רוצה' באמת וברצינות, וכאשר אדם רוצה באמת להלך בדרך טובה ונכונה, ואף ישתדל בה ויורה תפילות ותחניות לפני ה' שיזכה להלך בה ולעשות את רצונו, יזכה לעזר וסיוע שמיימים בהם יוליכו אותו בדרכו זו הטובה לעשות רצון בוראו וחפץ צורו.

*

זכרונותיו הטובים מהבית הנעים ומשפחתו הנחמדה, נשמרו במעמקי מוחו וליבו של בערש הקטן, אליהם הרבה להתרפק בתקופה חלומית כי ואף לא מעט דמיונית עמו, יתכן ויזכה לחזור אליהם, ולגדול בדומה לשאר בני גילו, אך ככל שארבו הימים נופצו חלומות אלו על סלעי המציאות הקיומית של חיי יתמות וצער, כמאבד חסריו, והתנגוללות מבית לבית וממשפחה למשפחה, פעמים יחד עם חלק מששת אחיותיו, ואף בתקופות מסוימות לבדו בלא שום נפש קרובה וגואלת, כפי האפשרויות המועטות שעמדו בפניו באותה עת, הנשענות ונסמכות על רחמיים המרובים של יהודים יקרים גומלי חסדים שפתחו בפניו את ביתם לארחו ולתת לו מעט ציבות ועונג לחיי הסוערים.

במבט לאחור של בחור בוגר הסתפק רבות בערש, אם אכן אמיתיים המה הזכרונות הטובים העלו השמורות עמו, או שנוצרו בדמיונו במהלך שנות הסבל הרבים שבה, שכן תחילת תקופת החולי של אביו ה' יהושע זל"ג היה כבן חמש שנים, ובמהלך החודשים של המחלה הקשה הרבוב הבית כמעט לא תפקד בשל האפוזיזם הרצופים והארוכים של האב שהלך ודעך, עד שלקראת יום הולדתו השישי כבר הוצרך לגדול כל לילה לנער ולומר 'קדיש' בלוייה בשבעה ובמהלך שנת האבלות הארוכה, בכל אותם פעמים שהביאוהו לבית הכנסת השכונתי, או בכל מקום תפילה אחר.

אכן זאת ברור לו בזכרונו, המראה הצרוב כיצד ישב בסמוך לאביו המנוח כשיד אביו מונחת על כתפו, והאב לומד עמו את האותיות הקדושות והקריאה השוטפת ואף החל ללמוד עמו גם מעט פסוקים מתהורם, כשהדברים יז מובלבלים אם היו טרם תחילת החולי או במהלכם בימי המנוחה המועטים שבין אישורה לדעהו. לזכרונות ברורים אלו הצטרף גם קולו הנעים של האב המכנה אותו לשבח בשם החיבה הייחודי שהעניק לו בשל היותו בן יחיד בין שבעת הילדים, שקרא לו 'הקדיש' שלי, כשבאותה שעה אינה מעלה בדעתו עד כמה קרוב היום בו יצטרך להוכיח זאת קבל עם ועדה למשך אחד עשר חודשים ארוכים.

במהלך השנים נודעו לבערש פרטים נוספים אודות משפחתו, שאביהם גם הוא זכה לתואר מיוחד זה של 'קדיש' מהוריו המנוחים, מהסבתא והסבתא שהיו שניהם ניצולים יחידים מכל משפחתם, בעקבות חרון אף ה' על עמו בימי המלחמה העולמית הראשונה, ועוד הסיפק לשמש בתפקידו הכפול הלה במשך ימי חיו הקצרים, בראשונה בהתייתמותו מאמו זמן קצר לאחר נישואיו, עוד במהלך שנה ראשונה, ולאחר כעשור בהתייתמותו העגולה גם מאביו.

קריאת שמע על המטה, שאביו קרא עמו בכל ערב בשעה שעלה על יצועו, גם היא נחרטה עמוק בליבו ונצרכה בזכרונו. המראה של פני האב המכוסות בכף ידו העניקת כשקורא 'שמע ישראל', וה'סיפור' לפני השניה שהאב סיפר לו מהגמרא הקדושה אותה למד באותו יום, שאמנם לא זכר כמעט מהאומה מפרטי הסיפורים הללו, רק את ייחוסם הערבי המתוק והשינה הענימה שהיתה לו בעקבות כך. במעמקי זכרונו נמצאים גם דמיונותיו מהימים הללו, שאמר בכל עת כי כאשר יהיה גדול ללמד כל היום את הגמרא הקדושה יחד עם כל סיפוריה המענינים, ועממה יחד זכור לו השאלה שהרבה לשאול את אביו שגרמה לאב בכל פעם לחייך ולהשיבו שאל כהלכה אך עדיין קטן הוא להבין את התשובה, ששאל, איך הגמרא אינה ספר הקדושה בדומה לספר ממנה מספרת להם האם לפרקים כי מיני סיפורים, מדוע זה נחשב כ'לימוד' ועבור מה מכנים אותה כ'קדושה'.

*

לעומת הזכרונות הטובים יחסית מאביו, שהיו שמורים בלב בערש לחזקו ולאמץ, התקשה בשימור הזכרונות מאמו שהיו קשים ונוזאיים, ומחקו ממוחו את כל מה שהיה עמה בשנים הקדומות. וכפי שסופר לו במהלך השנים, הצמיחה הרצופה והמוחלטת של האם לריפויי אביו, גרמה לאם להמנע מלשמעו ואף לחשוש על אפשרות אחרת של סיום החולי מלבד בסערת הודיה מרובת משתתפים בה יאמר בציבור 'נשמת' יחד עם 'מזמור לתורה', כך גם התמסרותה המוחלטת לעסקי הרפואה ותפילותיה עבורו כמעט ללא הפוגה, כל אלו ועוד גרמו לאם להתכחשות עצמית כנגד המציאות האיומה שנקרתה בפניה עם החמרת מצב בעלה והסתלקותו ליישבה של מעלה.

במהלך הלוייה הקדושה התעלפה האם פעמיים ונצרכה לטיפול רפואי מציל של זריקות ארונה. במהלך ימי השבעה ישיבה האלמנה הטריה בפנינה מבכה על מצבה ומאמנת להתנחם, כאשר אמה החולנית שיהיה גם היא אלמנה לו שנים רבות, בכתה עמה גם יחד, וניסתה לדבר על ליבה לקבל גזירת שמים באהבה ולראות את הטוב שה' העניק לה בשבעת ילדיהם, שכעת זקוקים לה נואשות, אך כל דבריה הללו היו לשוא, הגם שיצאה המה מלב אוהב, שכן לא הצליחו לחזרו ולהכנס לחייו ליבה, וזאת מחמת התמדתה בנסיון ההתכחשות למציאות הכואבת והנוזאית, ובכך, שלא באשמתה, העצימה את כאב ליבה וככל שעברו הימים במבזה הנוראית הלה, נראה כי קשה עליה לשמור על שפיות דעתה לבל תעזובנה.

בעקבות מצב האם שנמנע ממנה לתמוך בשבעת ילדיה היתומים, אינה ה' שהיתה זו יוכבד לאחות הגדולה בה השש עשרה שניסתה לקחת אחריה על הבית ולנסות להשיבו למסלול, כסיקוה של הסבתא היחידה, שהיתה מלומדת חולי ומכאוב ובעלת יסורים

סיפור ושאלה בציור?

המשך מעמוד הקודם

אולם שמחות, והלה השכיל לאחר במצוות הכנסת ללה יתומה ותרם את האולם עם כל המנות עבור נישואיה. כך בעיקר נשאר להם לדאוג לאחותם עבור שאר צרכי והשגת מימון הצעות המרובות.

בעריש הקטן הרגיש אחריות בשל היותו האח היחיד, ופנה מעצמו לכמה יהודים שהכיר בשכונת מגוריו, שנראה היה בעיניו שיוכל להיות לעזר וסיוע, ובחשדי ה' עליו ועל אחותו הכלה, דברי הלה היתום העגול ובקשו עברו אחרת ונכנסו למעמקי ליבם והתגייסו לעזור כל אחד בתחומו, ואחד מהם סידר להם אפשרות לקבל את כל צרכי הדנויה, כריות ושמיכות מגבות ואף כלי מיטה, כאשר הגדילו את חסדם בהזמנת הכלה לבחור לעצמם את הצבעים והלוגואות הראויות בעיניה. היות והחלוקה זו הגיעה בזכותו של בעריש, הלכה הכלה יחד אתו לבחור ולקבל את רשימת הדברים שאושרו להם.

עם הגיעם לגמ"ח המדובר של חלוקת צרכי הדנויה, הופתעו לטובה לראות מקום מסודר ונאה הנראה כחנות יוקרתית עם עשרות דוגמאות וצבעים שונים מכל דבר ומוצר, וחבנית העומדת לרשותם במאור פנים וממתנית לבקשתם לעזור ולסייע להם. ההבדל היחיד בין מקום זה לחנות, היה בחסרון 'קופה' ודלפק מכירות, שכן כל המוצרים במקום יועדו לחלוקה לצורך כלות. זאת ועוד נהגו שם ברגישות רבה, שהחלה הועמה למקום באופן אישי, בלא לה נוספת, כך שעמד לרשותה הלה שלימה לבחור ולקחת את כל מה שאושר לה, והמוכרת מתייחסת אליה בנעימות מיוחדת כאילו שמשלמת לה מחיר מלא ובמומין.

התפעלות של הכלה ואחיה ומארה עיניהם גרם להם לדמוע מרוב החרטות וההדהד לה' רדול עזבם עובדו בשליחותם של אותם יהודים יקרים, ובאותה עת הכריז בעריש באזני אחותו, כי אם ה' יזכה אותו במעות כאשר יגדל, מבקש הוא להקים מקום דברים נוסף, להרבות בחסד בעין יפה ובנעימות, ואם ישכח מהדברים, בקש מאחותו, שתזכיר לו נשכחותו ותעמוד עליו שיקים קבלתו זו.

נישואי הכלה היתומה היו באופן משמח ביותר, אם כי שהשתתפותם של אורחים רבים ביניהם רבנים גדול תורה ורבניות נכבדות לא הצליחו למלא את החסר בדמותם של ההורים, אך נכחלה ואחיה ואחיותיה ידעו את דברי הזוהר הקדוש אודות הגעת השמחת ההורים לשמחת נישואי צאצאיהם, ומבחינתם טענו כי אף הרגישו וחשו ברוחם ובנשמותיהם של ההורים הנמצאים עמם, מה שהוסיף להעצמת השמחה.

זכתה הכלה להקים בית נאמן בישראל, בה אירחו רבות את אחיה ואחיותיה והשתדלו לתת להם תחושה מיוחדת שיש להם בית בו מוזמנים המה בכל עת ויכולים להגיע להעזר בכל גיעה או מצב שישנו, וברכת ה' המשיכה לשרות באהלה, כאשר כשה נכחה חודשים לאחר מכן נולד בנם כהרם שנקרא בשמו בישראל חיים יהושע זליג, כשם אביהם המנוח בתוספת הקדמת 'חיים' מחמת פטירת האב בקיצור ימים ושנים, וכפי שהורה להם רבם.

שבועות ספורים לאחר פדיונו של התניק שריפה את כל המשפחה מבחינה נפשית, הגיעה ההצעה הראויה לאחות השניה, ובחשדי ה' עליהם התקדמה במהרה, ושוב נתגייסו כולם לעזור ולסייע לה, כאשר קעת כבר היתה האחות הגדולה שניהלה את הפרויקט הגדול הלה יחד עם בעלה, אך כל אחד מהילדים ניסה גם עצמו לעזור, ביניהם בעריש שכבר היה קרוב לגיל שנים עשרה, וכבר היה לו ניסיון יעיל בנישואי האחות הקודמת, ובחשדי ה' עמם גם היה לתועלת מרובה לאחות השניה, וכאשר הלך עמה לבחור את צרכי הדנויה בגמ"ח שכבר היה מוכר לו, חזר שוב את התחייבותו והבטחתו ובקשתו מאחותו שתזכיר לו זאת כאשר הדבר יהיה מציאותי. ואמנם ידעו בעריש ואחותו כי בגילו הנוכחי סרם הגיעו לסמוך ומפגל לציין אין בדבריו הללו כלום, בכל זאת הרגישו בליבם כי בוודאי יעמוד בדבריו הללו.

בנישואי האחות השלישית כבר היה בעריש ברי-מצוי, ובעת התחייבותו עליה חזר באותו האחות הכלה הנוכחית היתה ברית תוקף הלכתית ומחייבת. כך גם נהג בנישואי האחות הרביעית והחמישית, וגם בנישואיה של האחות האחרונה והשישית, כשבוטאת עת כבר היה בחור בוגר בן עשרים שנה, אשר מבחינה הלכתית היו בפסגת הדעת מבחינת התחייבות, שכן כשר וראוי אף 'למכור בנכסי אביו', ובוודאי יש לדבריו משנה תוקף, במיוחד שששת אחיותיו התחייבו להזכיר לו את דבריו בבוא העת.

בחשדי ה' עם בעריש, אבי היתומים לא עזב, והמציא לו את כלתו הראויה והמתאימה, וזכה להקים את ביתו בסיוען טוב ובמול טוב, כאשר בעת שמחתו כבר היו לצידו משפחה שלמה של ששה גיסים ונשותיהם שהשתדלו לפעול עבורו שיהיה לו את כל צרכיו, והקפידו אותו באהבה ובמסירות, המה יחד עם משת עשרה האחיינים והאחייניות, כך שיחסית הלך בשמחה רבה לחופתו, במיוחד שהזכירו לו כולם את דבריו אליהם בנישואיהן, על שימת הלב להורים הנמצאים עמם גם יחד באותה עת, ובמהלך החתונה זכה לשמחה מרובה.

במהלך ימי השבע ברכות כבר הספיק בעריש לשפר לרעייתו תרומה על חלומה רב השנים, מלפני שפוש עשרה שנה, מאז היותו

ילד קטן כבן עשר, להקים גמ"ח מיוחד לעזרה וסיוע ליתומים לצרכי נישואיהם במחנות החנות המיוחדת אליה הלך עם כל אחת מששת אחיותיו. הכלה התפעלה מליבו הרחב המבקש לעזור ולסייע לאחרים, וסיפרה לו על דוד קשיש שיש להם, אשר התייתם בעקבותיו ועבר חיים קשים מאוד מכל מיני בחינות, ובשלב כל שהוא החל לעבוד ולראות ברכה מיוחדת בפרנסתו, וה' גילגל עבורו את הברכה המרובה שהגיע לעשירות מופלגת, וכעת לעת זקנה יש לו מעות לרוב ומחפש אחר רעיונות טובים כיצד לפעול בהם, ולביתניהם יש להגיע לו כמה הצעות טובות, אך כולם נפסלו בעיניו. אולי הרעיון שלך, אמרה הרעייה הכלה, ימצא חן בעיניו, והכל תוכל לזכות לבצע את שאיתך הטובה הזו, בלא שתצטרך לשמח ברכיו מעות המפרעי לשוב הדעת ולהמשיך שקידתך בתורה ועמלה.

ביום האחרון של השבע ברכות נסעו החתן והכלה לבקר את הדוד הקשיש בביתו, ולאחר שיחת היכרות קצרה, סיפר לו בעריש על מאורעות משפחתו כיצד התייתמו משני הוריהם והיו בודדים לנפשם בעולם, והתרגשותו המיוחדת מהחנות הפלאית וקבלתו באותה עת. דוד יקר, ננתה אליו הכלה בהצעתה, אולי חנות שכזו יכולה לשמש עבורך כרעיון למה שאתה מחפש זה שנים לעשות ולבצע למען יתומים ונצרכים.

הדוד הקשיש שמע את הדבר והזמין לשוב אליו בעוד שבועיים בהם יקול את הדבר ואף יבדוק את העלויות ויבחן את הפרטים ויראה אם יכשר הדבר בעיניו. נעבור שבועיים שבו אליו הזוג הצעיר, ולשמחתם הרבה קיבל את ההצעה במלואה, כשמסכים לשכור מקום מתאים ומהם נקודות חשבוניות והכרחיות מסויים בכל שנה, כשמוסיף כמה נקודות חשבוניות והכרחיות לאופן ניהול החנות, פרי נסיונו רב השנים בעיסוק במסחר, יחד עם קביעת כללים על פיהם יחולקו הדברים לכולת היתומות והנצרכות.

כדי להעסיק יעבוד ברצינות, הוסיף הדוד ואמר, צריך שיהיה שם מנהל בתשלום מלא, שתזמין את הסחורה ותפעיל את כל המעקר של הפעילות, ועל כן התעניין הדוד בעבודתה הנוכחית של הרעייה והשכר החודשי שמקבלת, ושאל כמה שאלות להבין אם יש לה שייכות לעיסוק זה, וכאשר הגיע להחלטה כי אכן מתאימה היא לעבודה זו, הודיעה לה על מינויה כמנהלת העסק בשכר חודשי כפול ממה שקיבלה עד היום, והדריכה באופני הניהול, שהלך בעישה בצורה מסודרת ורשמית.

התנהלות העסק תהיה, כך החליט הדוד, שבחנות יהיו פריטים מסוימים אותם "ממכר" לכולת הזכאית, כאשר כל הפריטים מכל מין יהיו באותו איכות ומחיר, וההבדלים ביניהם יהיו רק בדגמים ובצבעים או בחברות שונות, תוכל לבחור לעצמה איזה סטים "לקנות" שני סטים של מצעים, תוכל לבחור לעצמה איזה סטים שהיא רוצה מהמבחר הענק שיעמוד לרשותה. כך גם בכריות ומגבות ושאר הפריטים שהיו בחנות, ובאופן זה יקל עליה לנהל את העסק בצורה טובה ונכונה ומבלי להכנס לעימותים ובעיות עם לקוחות העלולים להחטיא את המטרה ולגרוע לקנאה ושנאה ח"ו.

הדוד הצעיר כי בשונה מהמקום אותו ראה בעריש בילדותו כמה פעמים שלא היה בו דלפק וקופה רשמית, בעסק הנוכחי תהיה קופה רשמית, וכל פריט יעבור דרכה, אך ההתנהלות תהיה על ידי מסירת 'כרטיס אשראי' לבעל, אשר יזוכה בפרטים מסוימים כפי הרשימה שתהיה מצורפת לכרטיס, לדוגמה, שני כריות, שני שמיכות ושני פגיון שמיכות גריליות, שני סטים מצעים, שני מגבות רחצה, שני מגבות ידים, שני פגיון שחוק, וכאשר תבוא "לקנותם", תעביר את המוצרים דרך הקופה הרשמית ובסיוע קנייתת תשלם עם כרטיס האשראי המיוחד שנמסר לה, שמראה החיצוני יהיה ככרטיס אשראי בנקאי גריל, כך שהמראה תעשה בשלימות שחללה לא תרגיש כמסכנה המקבלת מענקים, אלא ככלה עשירה המגיעה לקניית עם כרטיס האשראי של אביה.

בתקופה הראשונה של הקמת העסק, הגיע הדוד הקשיש לבקר בו כל כמה ימים יחד עם מרדכי מזכירו הנאמן שישמש יד ימינו בכל עסקיו ובעיקר במצוותיו המרובים בהם טרח ועסק ופעל בכספו מה שחשנו ה'. ודיוי קיזמו הדוד ומרדכי את הפעלת המקום בכל הרב שנוקטו לו סיועים, והשתדלו לתרום מסגנים הרב בהקמת עסקים לרוב בעצות מצוינות ובעיקר במציאת פתרונות לבעיות שהתעוררו. הדוד שמח לראות כיצד חלומו רוקם עור וגידים, מרהטים את המקום כבקשתו כדוגמת חנות יוקרתית ומכובדת, והתחלת מילוי המדפים במוצרים הרבים שנרכשו במימון המלא.

המבקרים הראשונים בחנות היו אנשי השררה, הממונים על גביית 'מס-הכנסה' שהבחינו כי מקמים כאן חנות יוקרתית בלא פתחו עבורה 'תיק' במשרדי המס, ועל כן הגיעו למקום לבקר ולהפסיד אותם כשהם עוברים על החוק. לפליאתם הרבה שמעו אנשי השררה את דברי המנהלת והתקשו להאמין לדבריה, שמוקמים חנות שלמה בשביל לקנות לאנשים חפצים כל קללת שום תמורה. אנשי השררה הבטיחו כי שוב ישובו ואז יתפסו את התרומות שיש בחנות זו, שלא יתכן מציאות הזויה כזו כפי שהם מספרים לה.

לימים כאשר החנות החלה לפעול, הגיעו אנשי השררה שוב ושוב לבדוק את התנהלות החנות, והופתעו לראות כי אכן צדקו דבריהם ואין כאן שום מכירה אלא חלוקה בכבוד גדול, ואחד מהם

הפטיר כי בעקבות ראייה מדהימה זו קיבל על עצמו לשמור כמה ממצוות התורה, כך שהתקיים בהם מאמר חז"ל (תענית כ"ט א'), 'מגלגלי זכות ליום זכאי', שהוא גם על אדם זכאי שעל ידו מגלגלים זכויות נוספות וטובות.

עוד במסגרת השלמת החנות התעורר לדוד רוח טהרה להוסיף חסד וצדקה בהסתבת ההכנסות שיש לו מעסק מסויים המניב פירות טובים בסכום חודשי מכובד ונאה שכל חלק ממנו יחשב כמתנה מרובה, אשר מעות אלו ישמשו לתת מבצעים מענקים כספיים למשפחות ברוכות המשיאות את ילדיהם במצבים בהם אין לרש כל, כדי שיכולו לשמח בילוי הגדול של שמחת בניהם ובנותיהם.

במהלך תקופה זו נכנס הדוד כמה פעמים לקדוש פנימה לבית מרן שליט"א, התייעץ עמו בכללי הנתינה וסדרי הקדימה ואופניהם, הן עבור חנות הדנויה והן עבור החלוקות הכספיות, מה יש להעדיף, עבר לתת למעט סכום גדול ומכובד יותר, או להעדיף לחלק ליותר אנשים אך כל אחד יקבל סכום מופחת, וכנהנה שאלות חשובות ויסודיות לדעת כיצד היא הדרך הנכונה לעשות את רצון ה' באופן הטוב ביותר, ובעקבות כך הניח הדוד יחד עם מזכירו 'טופס רישום' המיועד בלם המבקש עזרה כספית או אפשרות לקנות בחנות, ואף דאגו להפיץ את הידיעה על הקמת החנות אצל בגאי הצדקה המפורסמים העוסקים בצרכי ציבור באמונה, מנהלי קופות הצדקה והחסד המקומיים, ומסרו בידיהם טפסי רישום, כדי שייעזרו את ראייתם ללכך.

בביקורו האחרון הציע לו מרן שליט"א, כי אם חפץ הוא בזכויות רבות, כדאי הדבר שימנה תלמיד חכם מופלג על ההחלטות שיהיה ממנה על המחזיר שיתבוק את העניינים הטכניים ויגיש בפניו את הנתונים, והתלמיד חכם הלה יכנס עוד שני תלמידי חכמים עמו, כך שיהיו 'בית-דין' שיכריעו כדת של תורה את מי לקרב יותר, לפי הפרטים שהיו בפניהם. הדוד השיב למרן שליט"א כי מקבל את דברו ומבקש ממנו שיוור לו במי לבחור לתפקיד חשוב ואחראי זה, וכמובן שישלם לו על עבודה זו בעין יפה.

מרן שליט"א השיבו כי לדעתו הטוב ביותר לבחור ברבי שניאור, אשר הינו תלמיד חכם משכמו ומעלה, וידע כיצד לכלכל את ההחלטות על הצד היותר טוב ובצורה הנכונה כדת של תורה. עם יציאת הדוד מבית מרן שליט"א, פנה אליו מזכירו ואמר לו, כי יתכן וידעך כי למונות לתפקיד החשוב הוא ת"ר שמעון, שכן הוא משופשף ומוצלח ואף ידיו רב לו בתורה והלכה ומעשים טובים.

אולי לא שמעת את דברי מרן שליט"א שהציע את רבי שניאור לתפקיד זה, פנה הדוד בתמיכה למרדכי מזכירו, אמת השיבו מרדכי ששמעתי היטב את דברי מרן שליט"א, ולא באתי לחילה לפקפק בדבריו, אך זאת רציתי לומר, שיתכן ומרן שליט"א בחר ברבי שניאור מחמת שהלה טעהו כאשר ידוע בציבור שרבי שניאור אינו תלמיד חכם כפי שנראה...

הס, זעק הדוד למרדכי, אתה עלול להכשל בדברך בכפליים, גם בלדבר סרה על תלמיד חכם כרבי שמעון, ואף בהרהור אחר דברי מרן שליט"א. לא הבנת אותו נכון, ניסה מרדכי להסביר לדוד, הרי כולם יודעים כי רבי שמעון הוא כשרוני ביותר ואף הוא זכה למנות שמים מיוחדת של כהן ברור ונהיר, ודי לו ברגיעים ספורים לעיין בכל ספר לקלוט את ההלכות ההלכתיים שלו, ובעקבות כך ידוע להרשים ולדבר בלימוד בכל סוגיא ומקום. דברי מרדכי שבחו שרבי שמעון הרדימיו את החשש של הדוד שעומד לומר עליו לשון הרע והוצאת שם רע, ותוך כדי המשך ואמר את השיג ליו אודותיו, כי ידיעותיו הללו אינם מחמת עמל ויגיעה ולכן מבלה את רוב זמנו בהבלי הזמן, ובכח כשרונותיו הללו, טען מרדכי, מתחזה הוא לתלמיד חכם העמל בתורה ומטעה את מרן שליט"א מחושב אודותיו שהוא תלמיד חכם באמת...

צר לי עלך עד מאוד, השיב הדוד למזכירו, שכן עד הרגע היית יקר ואהוב לי ביותר, אך לצערי הרב בדברך האחרונים בהם נכשלת לדבר סרה במרן שליט"א גרמת כי יינך אסור בשתייה ואף פתח ביישולך אסורים עלי ועל כל בית ישראל, ולכן בבקשה שתמור מרחק מהיין שיש במשרד כדי שלא יאסר עלי בשתייה ואף בהנאה...

אינני ידע, טענו מרדכי, מהיכן הסקת שאני חלילה מבקש לדבר סרה ברבינו מרן שליט"א, הס מלהזכיר כדבר הזה, רק רציתי לימשל כי... הדוד לא עיפול למזכירו להמשיך בדבריו לבל שישל ומכשיל עוד ואף יכשיל אותו בשמיעת דיבוריו הללו, והוסיף ואמר לו, שכפי הידוע הכירו עד היום כיצד שמים ובוודאי מקיים את כל אורחותיו כדת וכראוי לירא שמים, ובכלל זאת גם בקיום ההלכה המפורשת בשולחן ערוך (אורח"ח סי' רפ"א, סי' ס"א וסי' ס"ב), שתייב כל אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום או אחד פירוש רש"י, וירא שמים ויצא ידי שניהם, שלומד הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ואחד פירוש רש"י, וכאשר תזכה ותלמד גם בשיבוץ זה את הפרשה, אקוה שאני במה כשל תנול, ותוכל ללכת לחכם שיוור לך את דרכי התשובה לבל תשוב לכסלה עוד ותעשה רק את הטוב והישר בעיני ה'.

מנין בפרשתנו עפרש"י ידע מרדכי במה כשל ונפל?

ניתן לקבל כל שבוע את העלון באימייל (ללא תשלום), גם את המהדורה המורחבת בתוספת ה'סיפור ושאלה בציור' **בבזל כפול**, על שני מעמדים. המעמדים לקבל, ישלחו את שמם וכתובתם בכתב ברור, בתוספת מ"ל לפזרון לבידורים, לפקס המערכת או למייל: ichudbchidud@gmail.com *השם והשליש מסודרים בקידום שבוני רישון

תשובות לשאלות המפרסמות בעלון זה, או הערות האורות ותגובות, ניתן לשלוח בכתב ברור וקריא, בציור שם, כתובת וטלפון, לפקס *9741115 (08) (מחיר: בקדימות 8 - 972) + (שעות) או למייל ichudbchidud@gmail.com